

# ÉRTÉKELÉSI MÓDSZEREK

## A Felsőoktatásban

### Open book vizsga (nyitott könyves vizsga)

A nyitott könyves vizsga esetében az értékelés fókuszában nem a lexikális adatok visszakérdezése, hanem a magasabb rendű kognitív képességek (alkalmazás, elemzés, problémamegoldás, szintézis) mérése áll. A hallgatók a vizsga során szabadon használhatnak előre kijelölt vagy bármilyen elérhető nyomtatott és digitális forrást, ami jobban modellezi a valós munkaerőpiaci helyzeteket. A vizsgafeladatok jellemzően komplex esettanulmányokat és gyakorlati problémákat tartalmaznak, elkerülve a szakirodalomból közvetlenül kimásolható válaszokat. Kidolgozása jelentős oktatói kreativitást és felkészültséget igényel.

*Forrás: Andrey Shunko: Open Book Exams in Higher Education: A Systematic Review. Pedagogy and Psychology 63(2) 2025.*

### A gamifikáció (játékosítás alapú értékelés)

Olyan szigorúan tervezett oktatási stratégia, amely a játékok mechanizmusait használja fel a mély tanulás elérésére. Értékelési szempontból játékelemeket (pl. pontrendszereket, jelvényeket, szinteket) integrál a formális oktatási folyamatba a tanulók belső motivációjának és elköteleződésének növelése érdekében. Kulcseleme az azonnali visszajelzés (feedback), amely rögvest jelzi a hallgatónak, hogy a feladatok során hozott döntése sikeres volt-e. A szintek (levels) segítik a tananyagot emészthető részekre bontani, míg a pontszámok a haladás számszerűsített mérőeszközeként funkcionálnak, megmutatva az elvégzett munka értékét.

*Forrás: Karl M. Kapp: The Gamification of Learning and Instruction: Game-based Methods and Strategies for Training and Education. Pfeiffer, San Francisco. 2012.*

### Szummatív értékelés (összegző vagy minősítő értékelés)

A tanulási folyamat, egy egyetemi kurzus vagy egy képzési szakasz lezárásakor alkalmazott, minősítő és összegző jellegű értékelési forma. Elsődleges célja a hallgató által elért tanulási eredmények, a megszerzett tudás és kompetenciák megállapítása, majd ezek adminisztrálása egy adott időpontban. Eredménye leggyakrabban egy érdemjegy, százalék vagy kreditpont, amely adminisztratív döntési funkcióval bír (pl. diploma kiállítása, félév lezárása). Bár nem célja a folyamat közbeni azonnali

korrekció, elengedhetetlen a felsőoktatási intézmények minőségbiztosítása és a hallgatói teljesítmények sztenderdizált elismerése szempontjából.

*Forrás: Golnhofer Erzsébet: A pedagógiai értékelés. In: Falus Iván (Szerk.): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003. 385–416.*

## Formatív, alakító-fejlesztő értékelés

A tanulási-tanítási folyamat közben, rendszeresen és folyamatosan alkalmazott, fejlesztő és alakító célú értékelési módszer. Lényege nem a pusztán minősítés vagy osztályozás, hanem a diagnózisra épülő, azonnali és építő jellegű visszacsatolás (feedback) biztosítása mind a hallgató, mind az oktató számára. Lehetővé teszi az oktatási módszertan és a tanulási stratégia rugalmas adaptálását, mivel időben rávilágít a hallgatói meg nem értésekre és az aktuális, illetve elvárt tudásszint közötti különbségekre. Jelentősen hozzájárul a hallgatók önszabályozó tanulásának kialakulásához és a belső motiváció fenntartásához.

*Forrás: Paul Black – Dylan William: Assessment and classroom learning In. Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 5(1), 1998. 7–74.*

## IKT (információs és kommunikációs technológiák) eszközökkel támogatott értékelés

Olyan mérés-értékelési paradigma, amely modern információs és kommunikációs technológiákat (tanulásmenedzsment rendszerek, online kvízalkalmazások, szimulációs szoftverek) alkalmaz a tudásmérés teljes folyamatában. Jelentősen növeli az értékelés objektivitását és adminisztrációs hatékonyságát, miközben lehetővé teszi a nagyszámú hallgató gyors, akár automatizált számonkérését. Formátuma rendkívül sokrétű lehet az egyszerű adaptív feleletválasztós tesztekkel kezdve a mesterséges intelligencia által értékelt esszéeken át a multimédiás projektmunkák benyújtásáig. Rugalmassága révén térben és időben is függetlenítheti az értékelést a hagyományos tantermi keretektől.

*Forrás: Kárpáti Andrea: Digitális pedagógia: A számítógéppel segített tanítás módszerei, Új Pedagógiai Szemle 1215-1807, 1788-2400 49 (4), 1999. 76–90*

## Diagnosztikus értékelés

A tanulási folyamat (egy új tantárgy, egyetemi félév vagy egy nagyobb témakör) megkezdése előtt alkalmazott helyzetfeltáró és állapotmérő pedagógiai eljárás. Célja a hallgatók előzetes tudásának, meglévő készségeinek, képességeinek és esetleges szakmai tévHITEINEK pontos feltérképezése. A kapott eredmények nem minősítő jellegűek, azaz nem járnak érdemjeggyel, hanem tisztán a pedagógiai tervezést és az oktatói döntéshozatalt támogatják. Alapvető fontosságú a kurzus követelményeinek finomhangolásához, valamint a heterogén hallgatói csoportokon belüli esélyegyenlőség és differenciált felzárkóztatás megteremtéséhez.

*Forrás: Golnhofer Erzsébet: A pedagógiai értékelés. In: Falus Iván (Szerk.): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003. 385–416.*

## **Portfólió típusú értékelés**

Autentikus, többdimenziós értékelési eljárás, amely a hallgató félév során létrehozott munkáinak, projektjeinek és produktumainak tudatosan válogatott, strukturált gyűjteményén alapszik. Nemcsak egy statikus végeredményt mér, hanem a hallgatói fejlődés teljes ívét dokumentálja, bemutatva az egyéni erőfeszítéseket és a kreativitást. Elengedhetetlen és szerves része a hallgatói önreflexió, amelynek során a tanuló kritikusan értékeli saját szakmai fejlődését, felismerve erősségeit és fejlesztendő területeit. Kiválóan alkalmas a komplex, gyakorlatias kompetenciák és a munkaerőpiaci elvárásokhoz illeszkedő képességek mélyreható értékelésére a felsőoktatásban.

*Forrás: Falus Iván – Kimmel Magdolna: A portfólió. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 2023.*